

Specialundervisning – sammensætning af udgifter og styring af området

KL's råderumsuge

VIVE Aarhus 17. november 2022

VIVE

Program for i dag

- > Økonomisk og faglig styring på specialundervisningsområdet.
En kort introduktion/ Kurt Houlberg
- > Centrale styringsmæssige fokusområder.
Muligheder og dilemmaer / Marianne Schøler Kollin
- > Ressourcetildelingsmodeller.
Potentialer og afvejninger /Mathias Ruge
- > Udgiftsprofiler for udgifter til specialundervisning og inklusionsunderstøttende indsatser.
Et dialogværktøj. /Kurt Houlberg
- > Økonomiske konsekvenser af investeringer i folkeskolen
/Rune Vammen Lesner
- > Afsluttende spørgsmål, kommentarer og drøftelser

Økonomisk og faglig styring på specialundervisningsområdet. En kort introduktion

/ Kurt Houlberg

Økonomiske og faglige styringshensyn

- Udgiftsstyring
- Budgetoverholdelse
- Råderum/prioriteringsrum
- Tværgående prioriteringer
- Barnets/elevens/den unges udvikling
- Trivsel
- Læring
- Sundhed
- Progression
- Inkluderende læringsmiljøer
- Sammenhæng i overgange
- Unges mentale trivsel

Udviklingstendenser i kølvandet på finanskrise (sidst i 00'erne) og sanktionslovgivning

Mål – og resultatstyring af decentrale enheder slanket til fordel for budgetstyring

- > Nye mål – og resultatstyringsredskaber, der skal skabe tværgående prioritering af udgifter, synliggøre prioriteringsrummet og danne grundlag for mere strategiske budgetbeslutninger

Centralisering af økonomifunktioner

- > Risiko for dekobling af faglige beslutningstagere og faglige styringshensyn
- > Fagchefer har ansat decentrale økonomimedarbejdere, bla. til at oversætte, hvad den centrale økonomifunktion egentlig mener

Vigtigt med tobenet styringsstrategi og understøttende styringskultur

Styringsstrategi på to ben

- > Som både understøtter en høj grad af faglighed og en høj grad af økonomisk bevidsthed.
 - > Hvad styres der efter, hvad følges der op på, hvornår og af hvem?

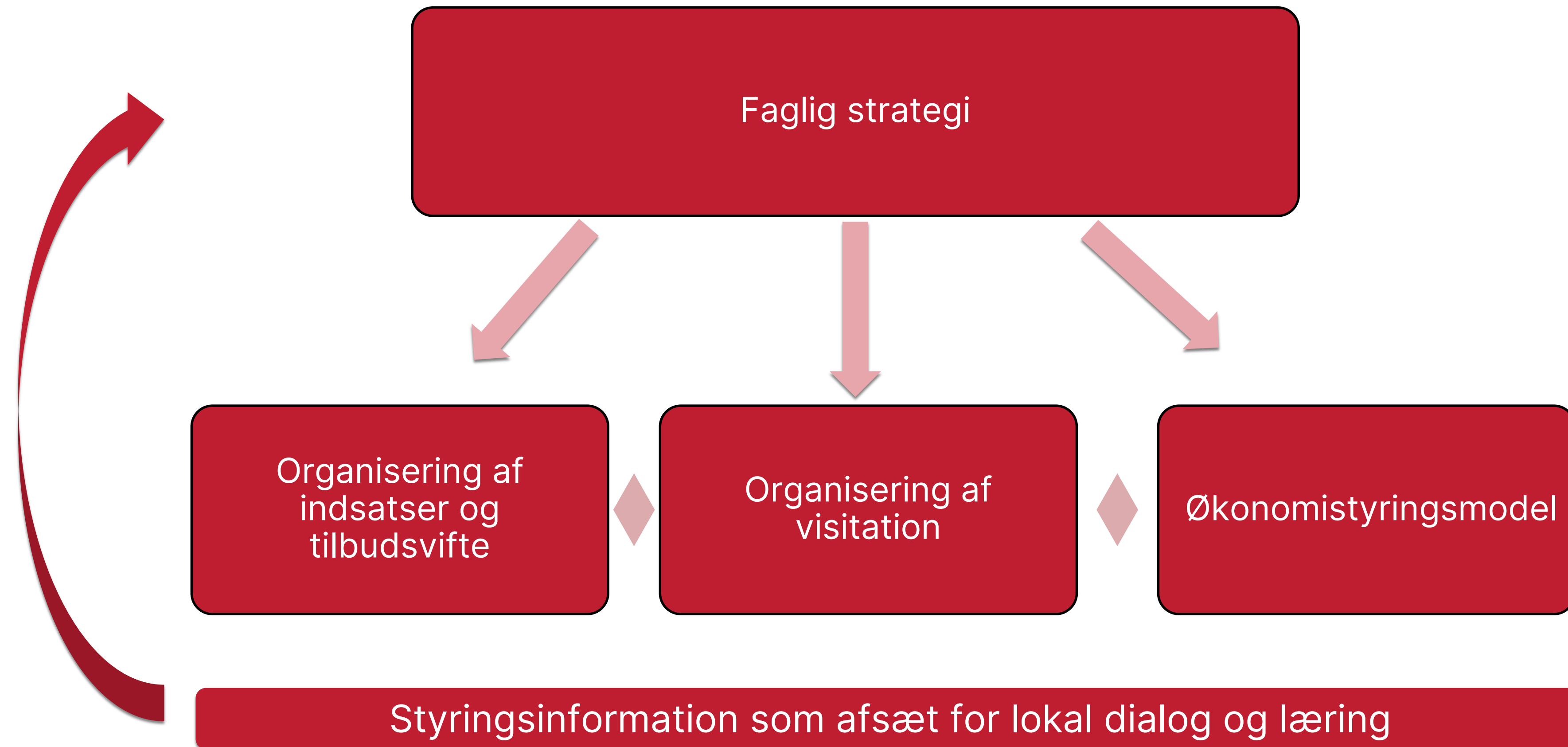
Skabe rammer for og udvikle en understøttende styringskultur

- > Med forståelse af, at økonomisk styring ikke blot handler om udgifter og regneark, men også om faglig styring, ledelse, processer, kultur og relationer mellem mennesker
 - > Tales der samme sprog?
 - > Er der samme forståelse af pejlemærkerne for den økonomiske og faglige styring?
 - > For tidshorizonten og for hvordan de økonomiske og faglige styringshensyn balanceres?

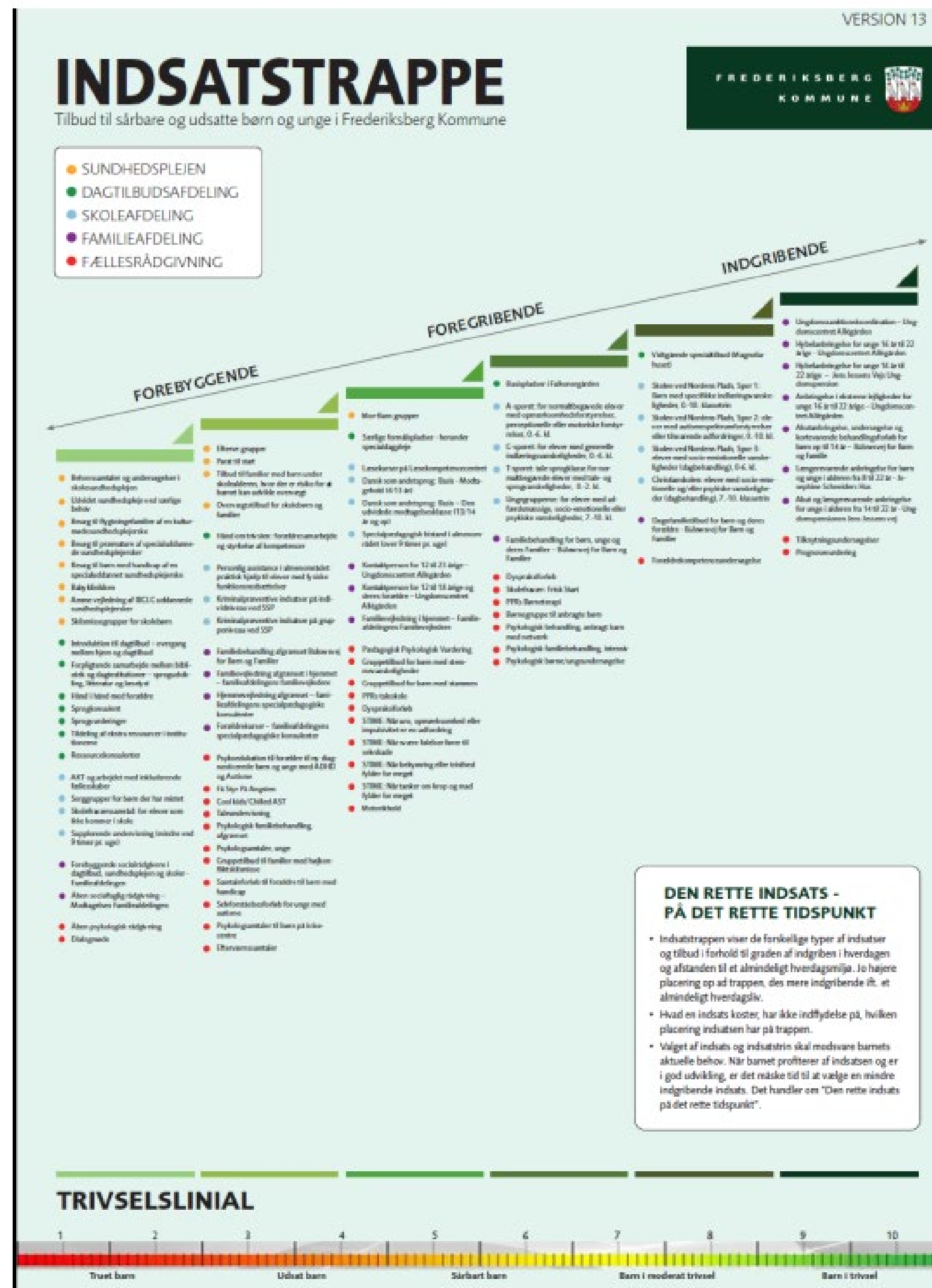
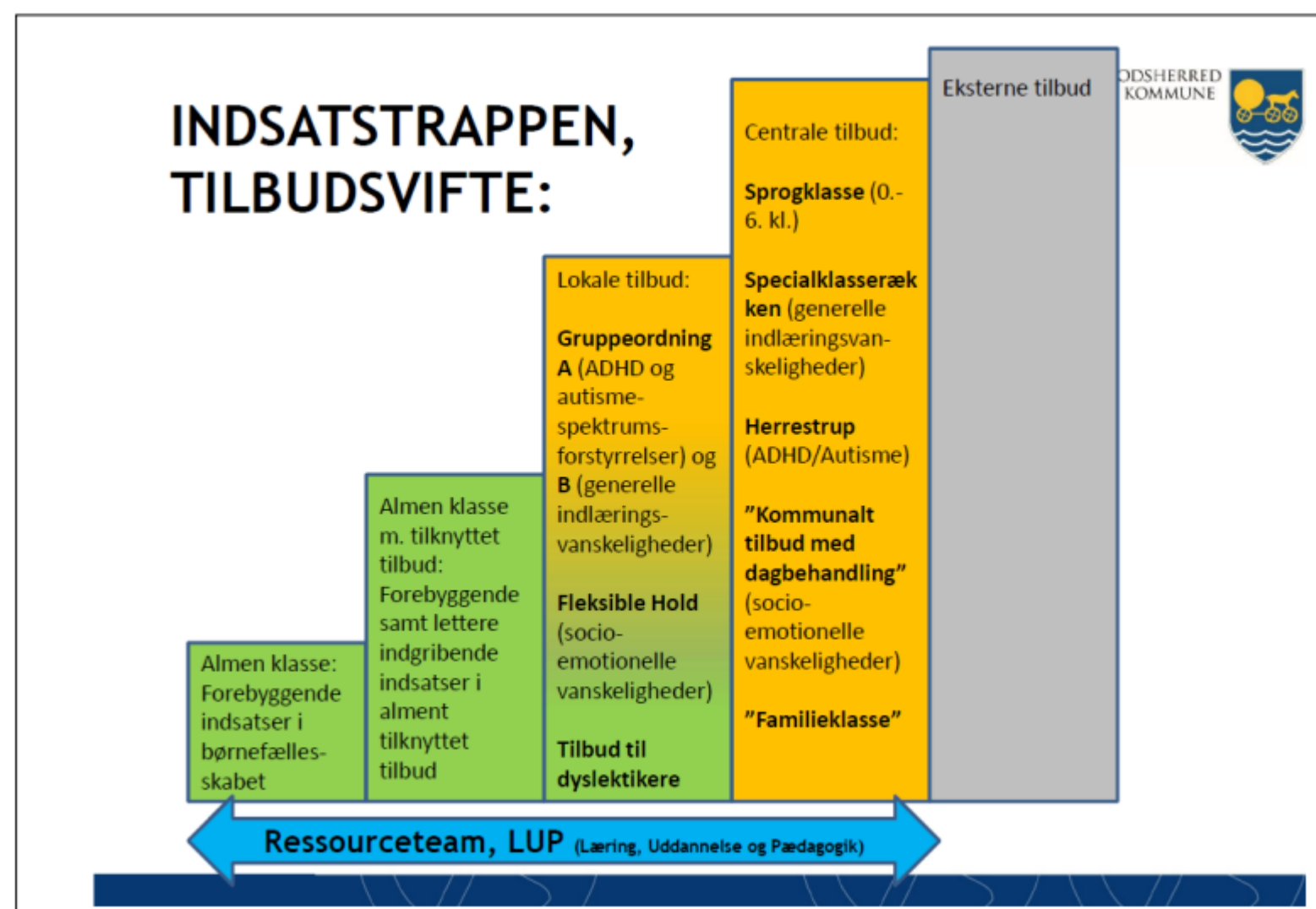
Centrale styringsmæssige fokusområder. Muligheder og dilemmaer

/ Marianne Schøler Kollin

Centrale styringsmæssige fokusområder: Muligheder og dilemmaer

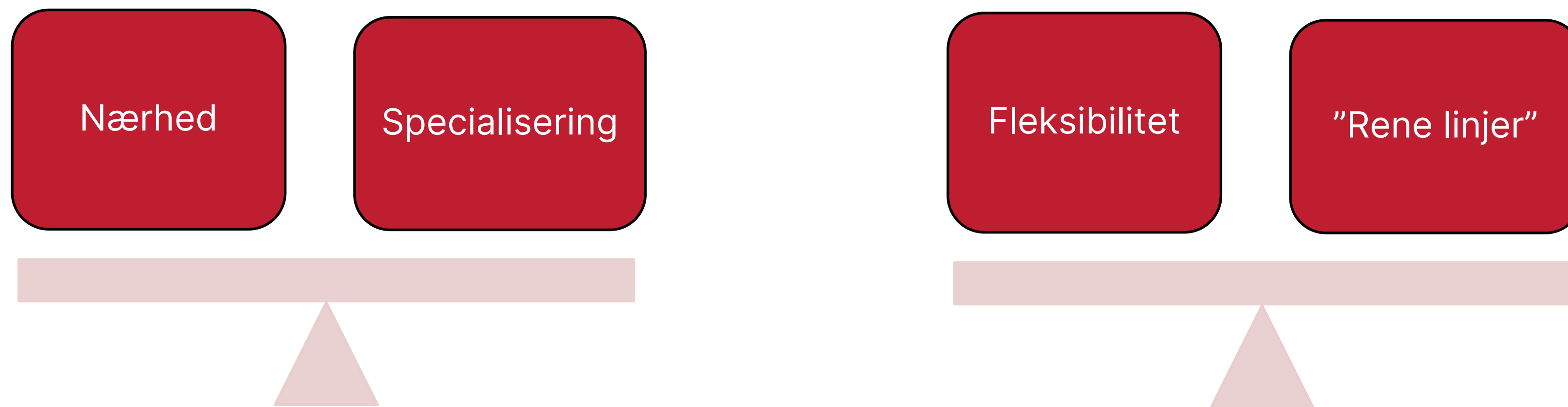
Faglig strategi

Organisering af indsatser og tilbud

Øget omfang af og adgang til specialkompetencer i almenundervisning

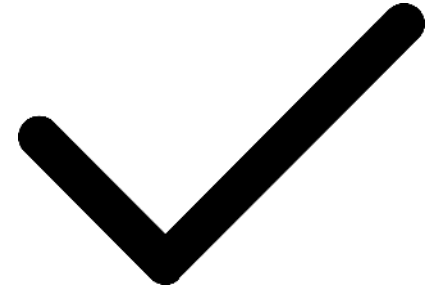

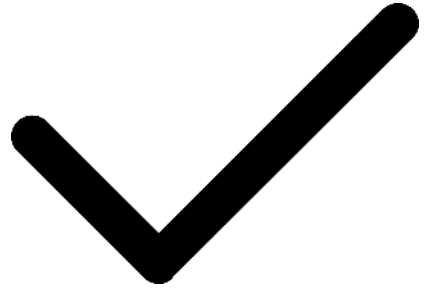
- > PPR skal have fokus på det konsultative frem for diagnosticerende
- > Specialpædagogik ind i almenklassen (co-teaching, hold-delning)
- > Mellemløst: Særlige hold, skæv årgangsdeling, nest-klasser
- > Specialklasser tættere på almenklasser

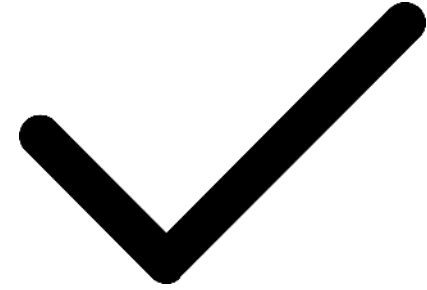

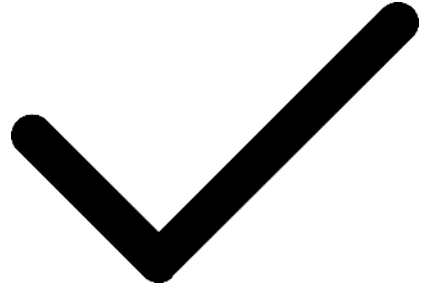
Økonomistyringsmodeller

	Central finansiering	Decentral finansiering
Fordele	Ensartet linje på tværs af skolerne ift. tildeling af indsatser	Incitament til og råderum til at skabe lokale løsninger som alternativ
Ulemper	Intet incitament til at skabe lokale løsninger som alternativ	Sværere at sikre ensartethed i tildeling af indsatser Økonomisk sårbart for særligt små skoler

Opmærksomhedspunkter: Sammenhæng mellem betaler og bestemmer

Visitationsmodel	Finansieringsmodel	
	Central	Decentral
	Central	
Decentral		

Opmærksomhedspunkter: Sammenhæng mellem tildelingsgrundlag og betalingspligt

Tildeling af midler (socioøkonomisk pulje)	Betalingsforpligtelse	
	Bopæl	Indskrivning
	Bopæl	
Indskrivning		

Økonomistyringsmodeller

	Indskrivning	Bopæl
Fordele	<ul style="list-style-type: none">• Mest intuitivt – ”vores” elever• Man har haft en mulighed for at afprøve alternativer til segregering• Mere præcist for skoler med stor ind- eller udpendling fra skoledistriktet	Muligt at placere en betalingsforpligtelse for: <ul style="list-style-type: none">• Børn fra privatskole*• børn, som henvises til segregeret specialundervisning direkte fra børnehaven• Tilflyttere, der allerede er segregeret• Børn fra ’fødeskoler’, når de kommer i udskoling
Ulemper	Har ikke fordelene ved indskrivningsmodellen	Har ikke fordelene ved bopælsmodellen

Styringsinformation

- > **Lokal frihed** til at tilpasse indsatser og tilbud til den konkrete kontekst er afgørende...
- > MEN.. Derfor er det stadig relevant og væsentligt at **skoleforvaltningen følger op** på, om strategien virker ved i højere grad at benytte sig af de data der er og
- > **Indsamle viden** om hvad der foregår ude på de enkelte skoler – gode og dårlige erfaringer med mellemformer: Hvad er kvaliteten og hvad koster de?

Ressourcefordelingsmodeller

Potentiale og afvejninger

/Mathias Ruge, Senioranalytiker

maru@vive.dk

Tre centrale spørgsmål

Hvorfor anvende ressourcefordelingsmodeller?

Hvordan skabes de bedste rammer for vellykket ressourcefordeling?

Hvilke overvejelser følger med brugen af ressourcefordelingsmodeller?

VIVE

Hvorfor ressourcefordelingsmodeller?

Lokale løsninger

Brugen af udlagt økonomi sikrer **autonomi** til skolerne, som er nødvendig for finde lokale løsninger på lokale udfordringer.

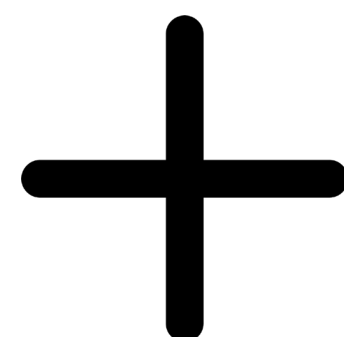
Styr på budgetterne

Ressourcefordelingsmodellen er et effektivt **styringsværktøj**, som muliggør vellykket rammebudgettering.

Gennemsigtighed og forudsigelighed

En gennemsigtig og forudsigelig økonomisk ramme, der opleves retfærdig, er grundlag for **tillid** i samarbejdet mellem skoler og forvaltning.

... Begrebsafklaring og forbehold

Inklusion = Understøttende indsatser i klassen målrettet elever med socio-emotionelle udfordringer eller udviklingsforstyrrelser.

Relative fordeling af midler mellem skoler.

98 unikke kommuner

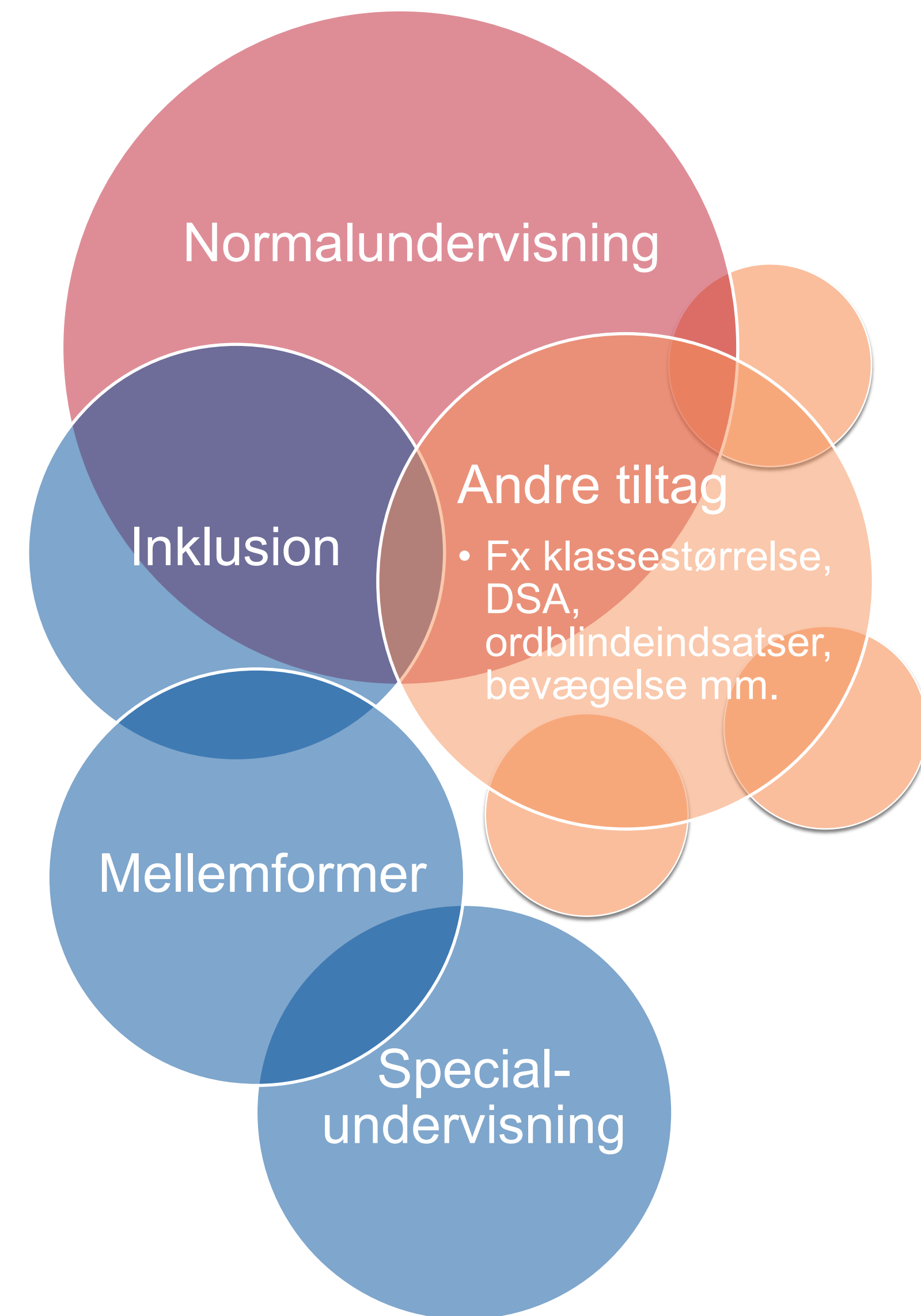
Inklusion \neq Aktiviteter udenfor klassen fx ordblindeundervisning, DSA, osv.

Absolut tildeling af midler til området.

One size fits all

Ressourcefordelingens tre elementer

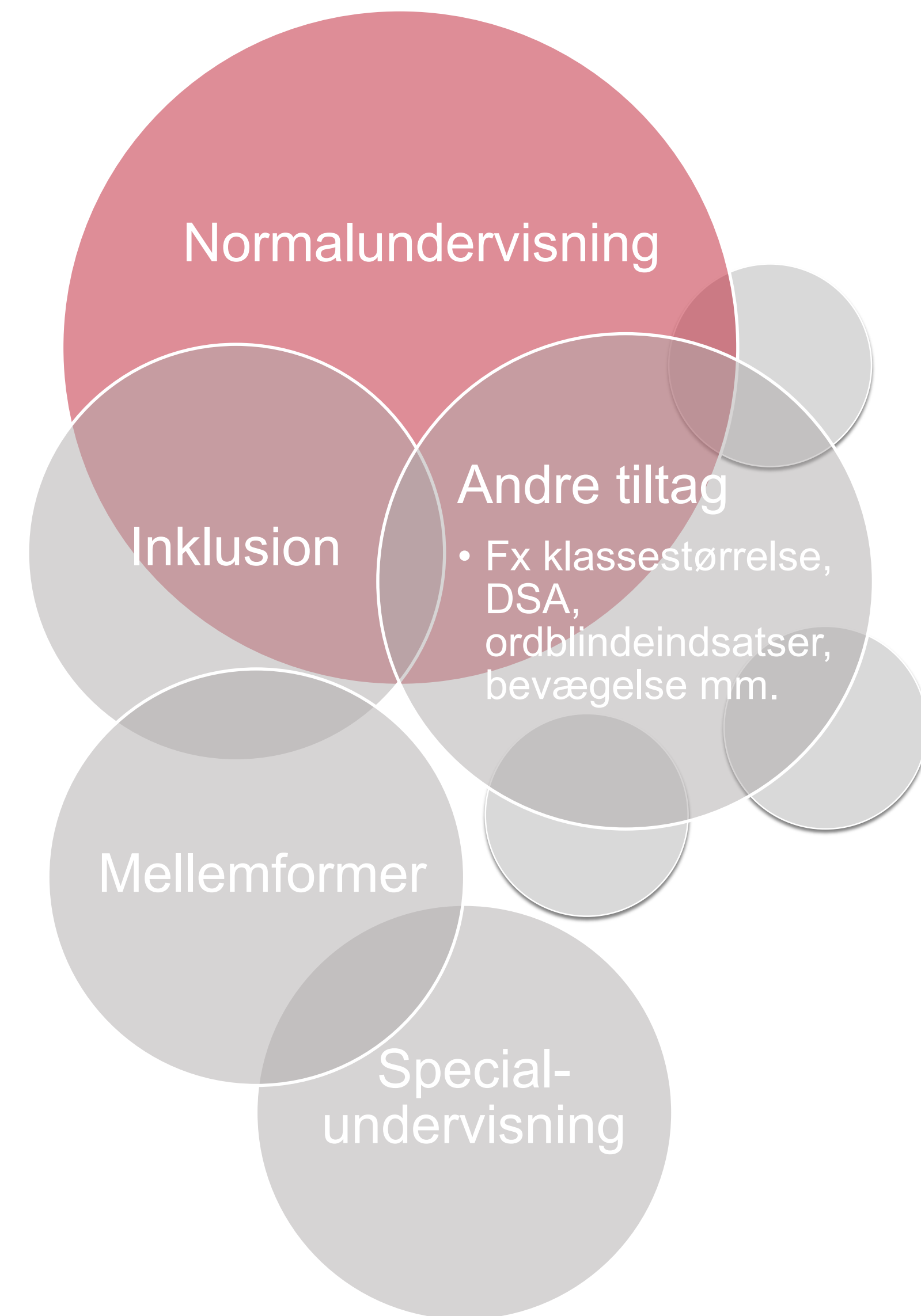
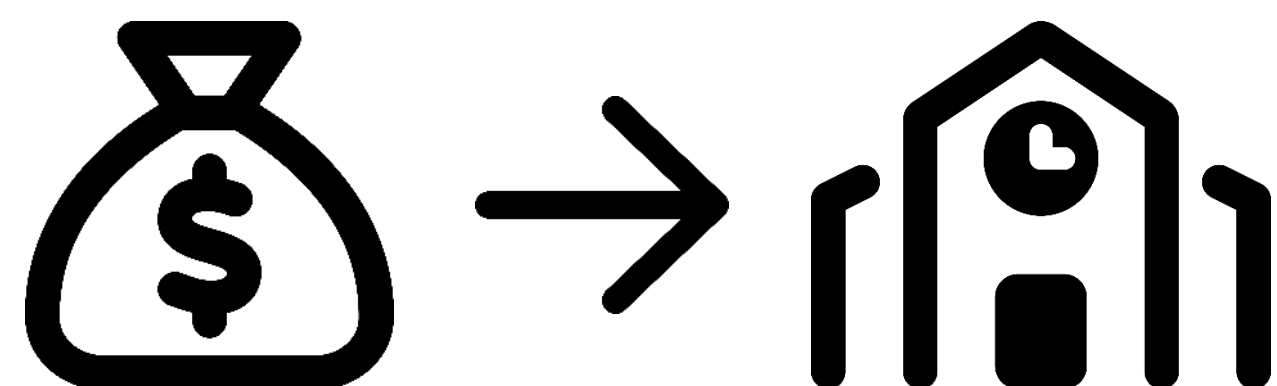
- > Teoretisk opdeling af skolernes udgifter i tre grundlæggende elementer
 - > Normalundervisning
 - > Inklusion, mellemformer og specialundervisning
 - > Andre tiltag; herunder udgifter til lokalpolitiske tiltag

Ressourcefordelingens tre elementer

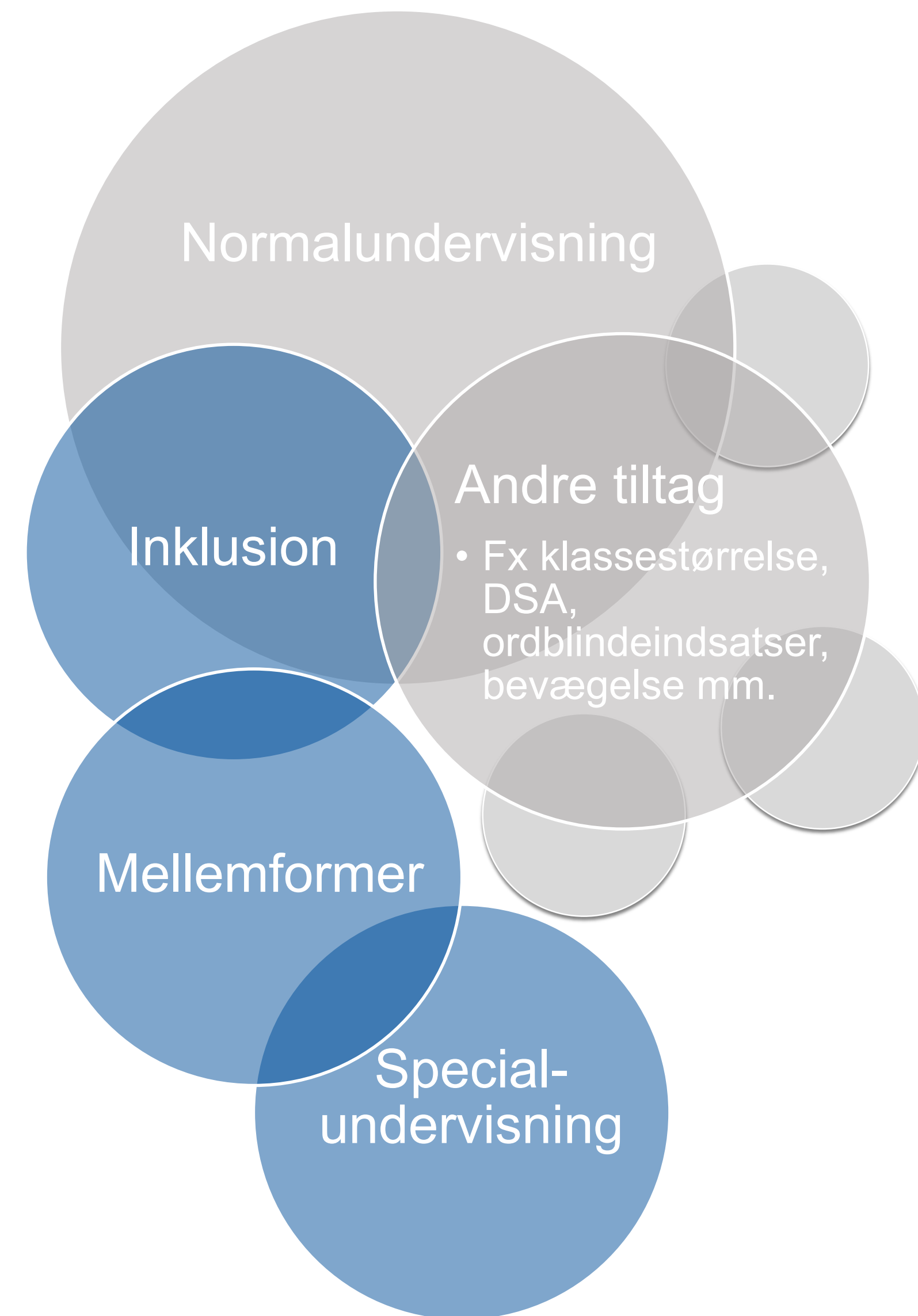
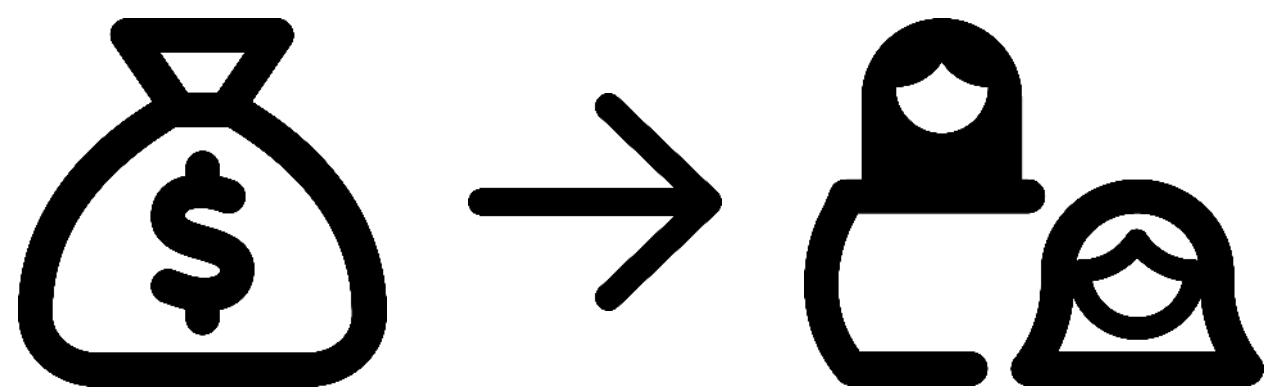
> Grundtakst:

- > Normalundervisningsforpligtelser som beskrevet i bekendtgørelsen
- > Én lærer, én klasse, én time
- > Administration og bygningsdrift
- > **Fast** tildeling

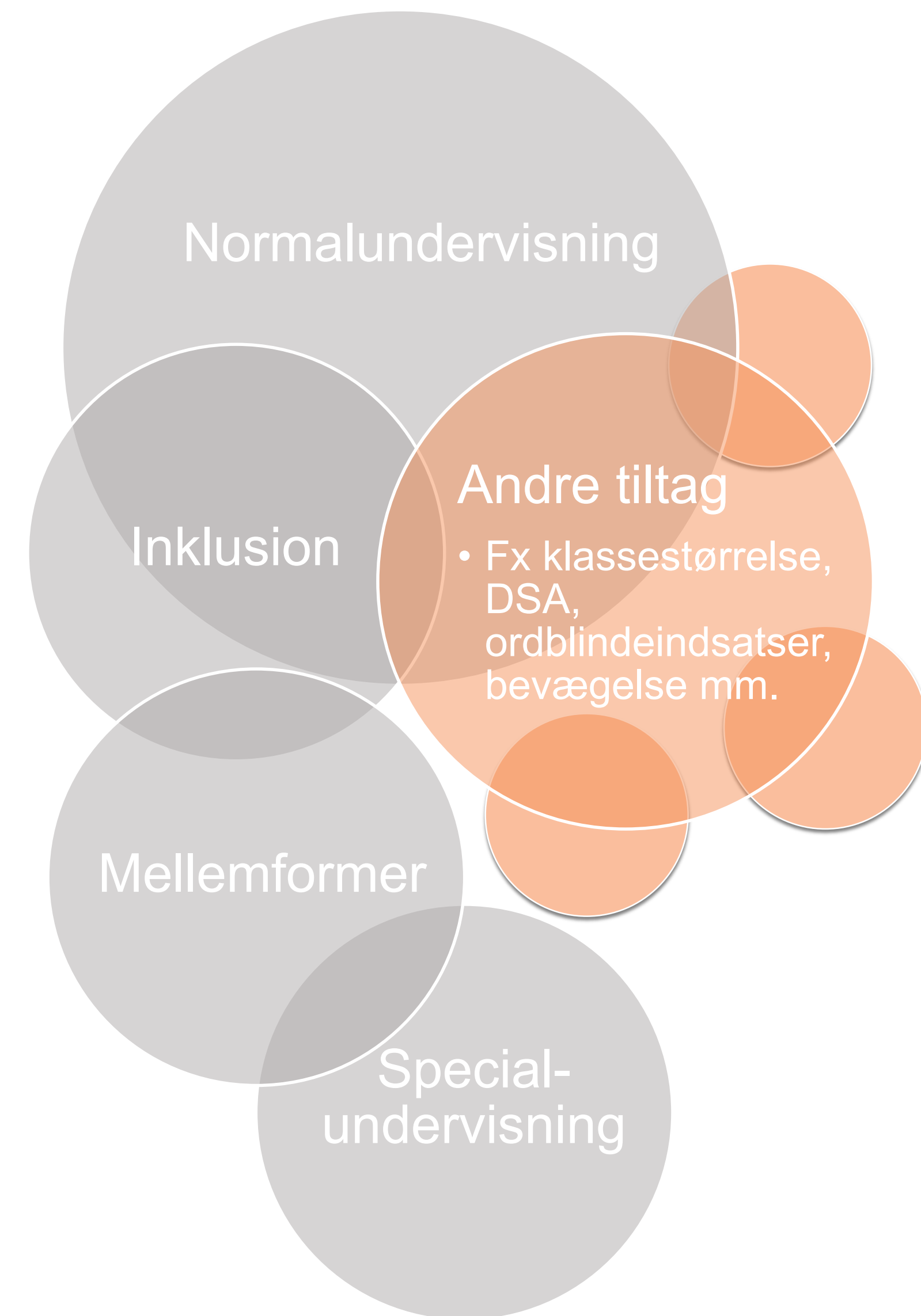
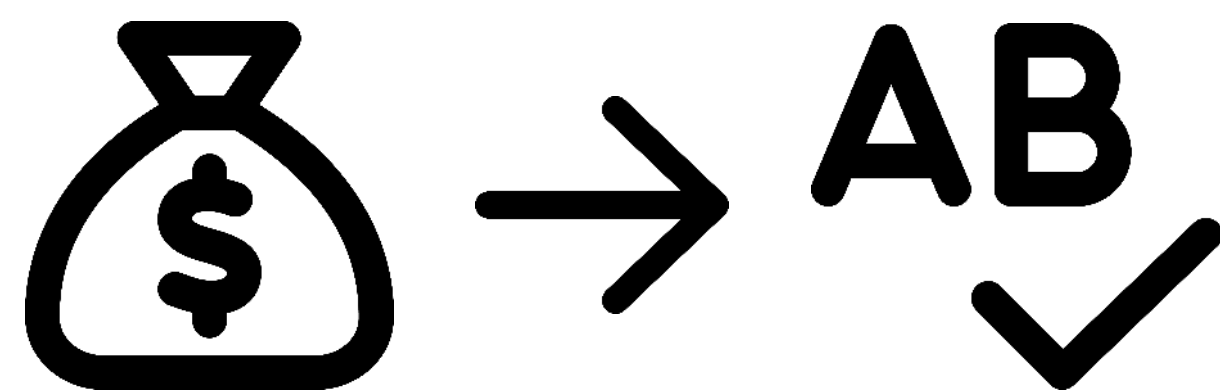
Ressourcefordelingens tre elementer

- > **Socioøkonomisk pulje:**
 - > Inklusion, mellemformer, specialundervisning / pladskøb
 - > Udligning af forskelle i elevgrundlag gennem socioøkonomisk indeksering
 - > **Ubundne** midler
- > Grundlag for den socioøkonomiske pulje er beregningen af de enkelte skolars **socioøkonomiske indeks**

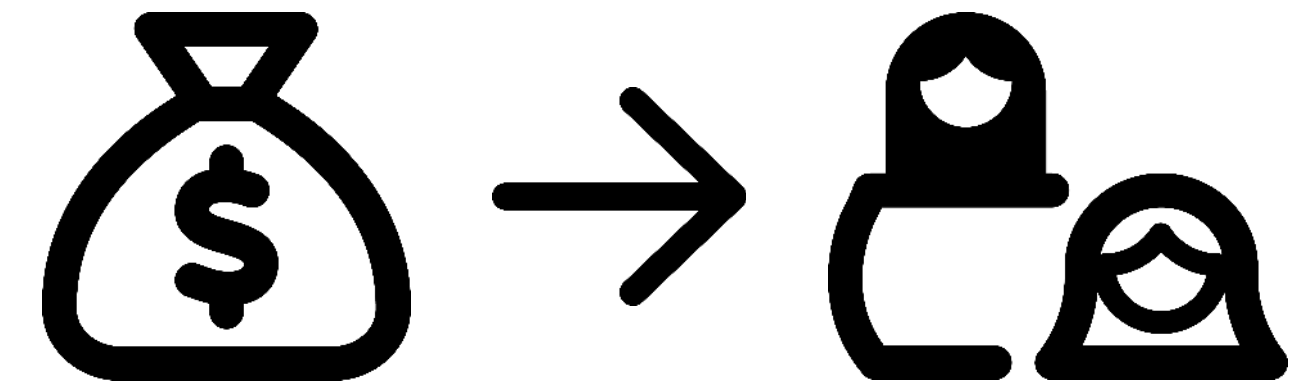

Ressourcefordelingens tre elementer

- > **Midler til øvrige aktiviteter**
 - > Lokalpolitiske tiltag fx reduceret klassestørrelse, bevægelse i undervisning, osv.
 - > Ordblindeundervisning, dansk som andetsprog (DSA), osv.
 - > **Bundne midler**

Det socioøkonomiske indeks

Udligning af forskelle

Formålet med indekset er at omfordele midler mellem skoler, således at det socioøkonomiske byrder i kommunen udlignes.

Statistisk prædiktion

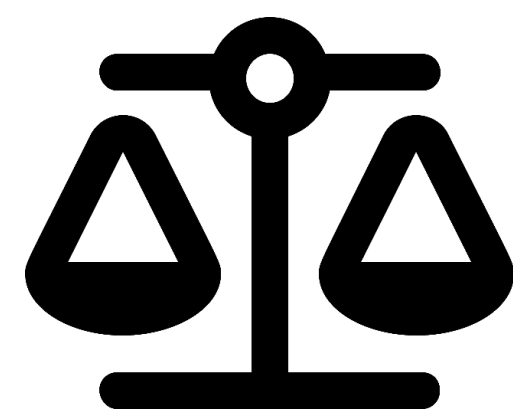
Elevernes statistisk betingede sandsynlighed for at modtage specialundervisning – ikke en politisk prioritering.

Objektive og nøjagtige mål

De socioøkonomiske indikatorer efterstræbes at være så objektive og nøjagtige som muligt.

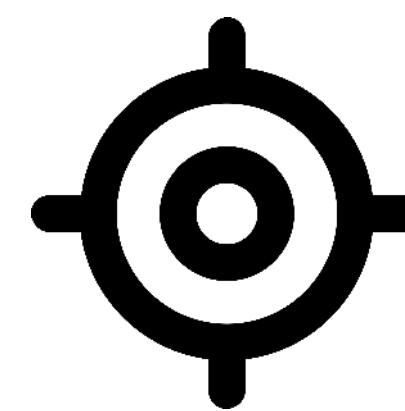
Objektive og nøjagtige indikatorer

Objektivitet

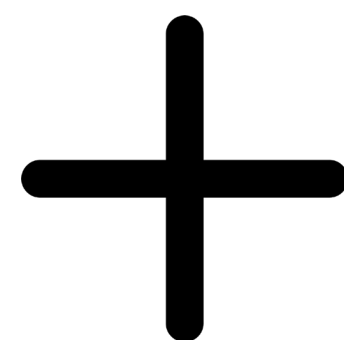
Indikatoren er upåvirkelig (på kort sigt)
Skal have en teoretisk og statistisk relevans
Må ikke være betinget af lokale faktorer

Nøjagtighed

Indikatoren er målt korrekt og konsistent
Ajourførte oplysninger
Indikatorerne bidrager samlet til en høj forklaringskraft

Eksempler fra VIVEs prædiktionsmodel

- Forældres job, uddannelse og indkomst.
- Sociale foranstaltninger i familien.
- Forældres civilstatus, børn, mv.
- Forældres kontakter til kriminalforsorg, sundhedsvæsen, tandpleje.
- Og meget andet.

- Elevens psykiatriske kontakter / henvisninger
- Etnicitet og indvandringsstatus

3 overvejelser i implementering af ressourcefordelingsmodeller

Ressourcefordelingsmodeller kan være et effektivt værktøj – men det er ikke en naturlov.

Ressourcefordelingsmodeller udligner det forventede behov – selv de bedste prædiktioner er blot et kvalificeret bud.

Dyre enkeltindsatser kan udgøre bombe under skolernes økonomi – forsikringsordninger mellem skoler eller loft over egenbetaling kan mindske risikoen.

**Udgiftsprofiler for udgifter til
specialundervisning og
inklusionsunderstøttende indsatser.
Et dialogværktøj.**

/Kurt Houlberg

**Støtte, s
elevresu**

Delrapport 1. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand

Asger Graa Andreassen, Beatrice Schindler Rangvid og Nanna Høygaard Lindeberg

Styring, organisering og faglig praksis

Delrapport 2. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand

Nanna Høygaard Lindeberg, Thyge Tegtmejer, Katrine Iversen, Asger Graa Andreassen, Jakob Trane Ibsen, Beatrice Schindler Rangvid, Bente Bjørnholt, Mathias Ruge og Kristine Grosen Ellermann

Casestudier af kapacitet gennem specialpædagogik og samarbejde på almen skole

Delrapport 3. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand

Thyge Tegtmejer, Julie Schou Nicolajsen, Amanda Bech og Nanna Høygaard Lindeberg

Ramme for opgørelse og sammenligning af udgifter til specialundervisning og inklusionsunderstøttende tiltag

Delrapport 4. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand

Kurt Houberg, Marianne Scheler Kollin, Camilla Eriksen, Hans Skov Kloppenborg og Mathias Ruge

Kortlægning af læreres kompetenceudvikling vedrørende arbejde med børn med særlige behov

Delrapport 5. Inkluderende læringsmiljøer og specialpædagogisk bistand

Morten Hjortskov, Peter Rohde Skov og Maria Kellow

Kortlægning af mellemløst

Litteratur- og praksiskortlægning af kombinationer af special- og almenundervisning

Nanna Høygaard Lindeberg, Katrine Nøhr, Else Ladekjær, Thyge Tegtmejer, Lærke Vang Tams og Julie Schou Nicolajsen

Formål med 'referenceramme-projektet'

- At udvikle og afprøve en "referenceramme" for at opgøre udgifter til specialundervisnings-tilbud og inklusionsunderstøttende indsatser på tværs af skoler og kommuner
- Styrke gennemsigtigheden i udgifterne og forbedre sammenligneligheden på tværs af skoler og kommuner med henblik på bl.a. at understøtte kommunernes mulighed for læring og dialog

Hvad mener vi med "referenceramme"?

- Registreringsskema
- Skabelon for indsats- og udgiftsprofil
- Afrapportering af opmærksomhedspunkter og forventet udbytte og indsats

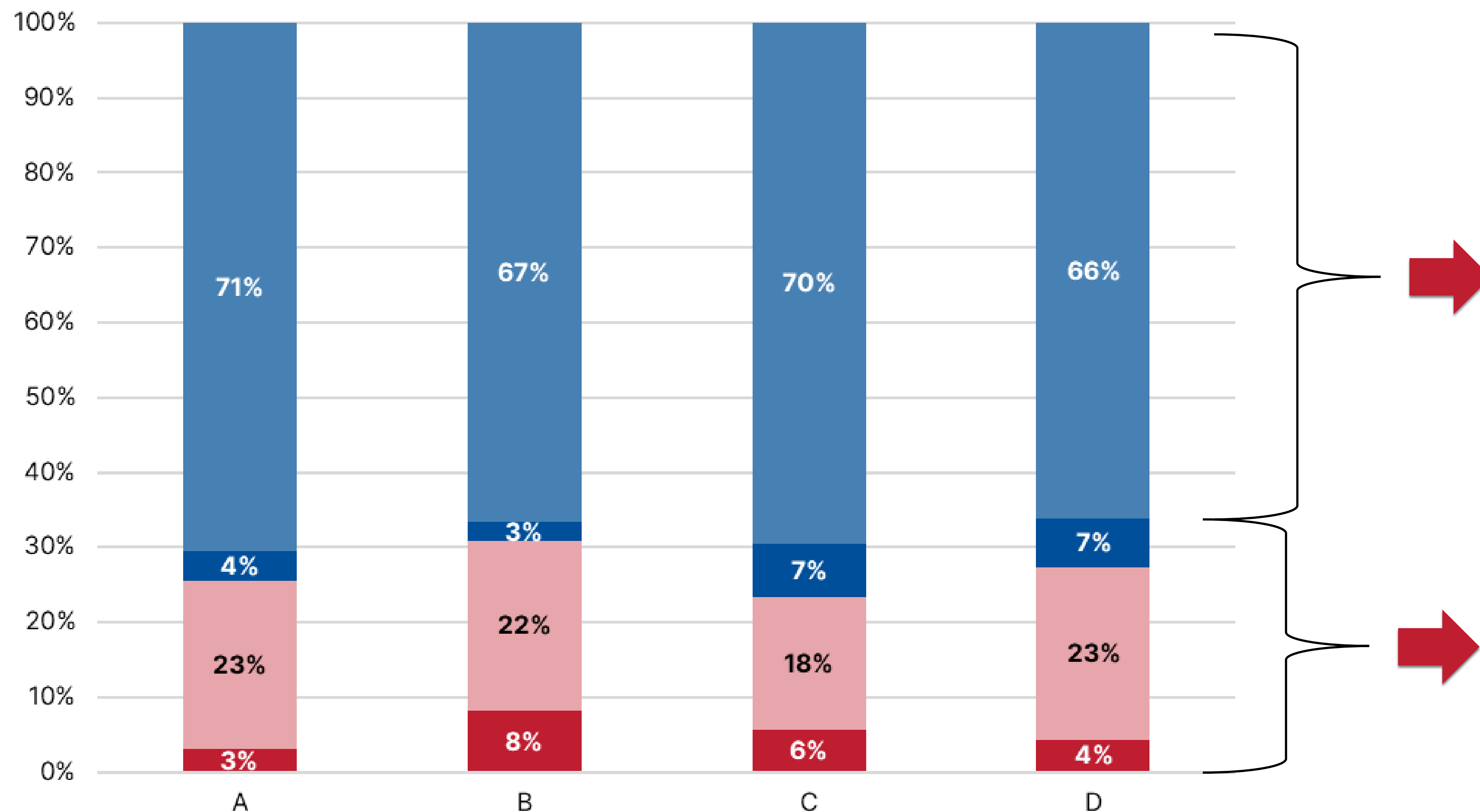
Registreringsskema(er) og vejledning – med fokus på at opgøre *ressourceforbruget* til forskellige typer af indsatser

Fem overordnede udgiftskategorier

- Specialundervisning i specialskoler, interne skoler og specialklasser
- Heltidsundervisning i ungdomsskolen
- Særlige hold/grupper for elever med særlige undervisningsbehov, typisk med eget lokale
- Specialundervisning og inklusionsunderstøttende indsatser i almenklasser
- Faglige løft, hjælpemidler og andre indsatser til elever med behov for støtte

Udgiftsprofil for fire udvalgte kommuner.

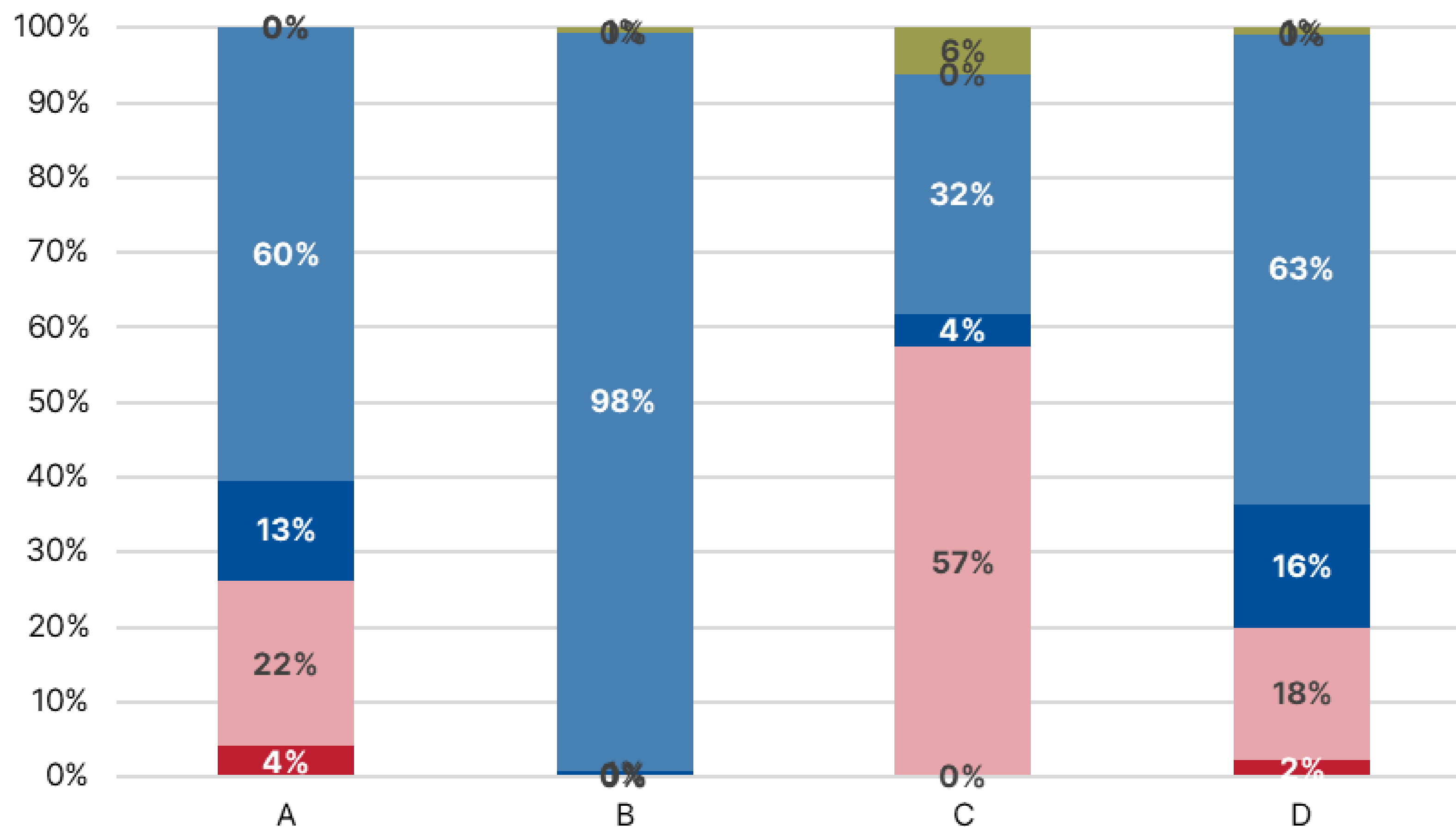
Fordeling på fire overordnede udgifts-kategorier

- Segregeret specialundervisning i specialskoler, interne skoler og specialklasser samt heltidsundervisning i ungdomsskolen
- Særlige hold/grupper for elever med særlige undervisningsbehov, typisk med eget lokale
- Specialundervisning og inklusionsunderstøttende indsatser i almenklasser
- Faglige løft, hjælpemidler og andre indsatser til elever med behov for støtte

Fordeling af udgifter til segregerede tilbud og HU i ungdomsskolen

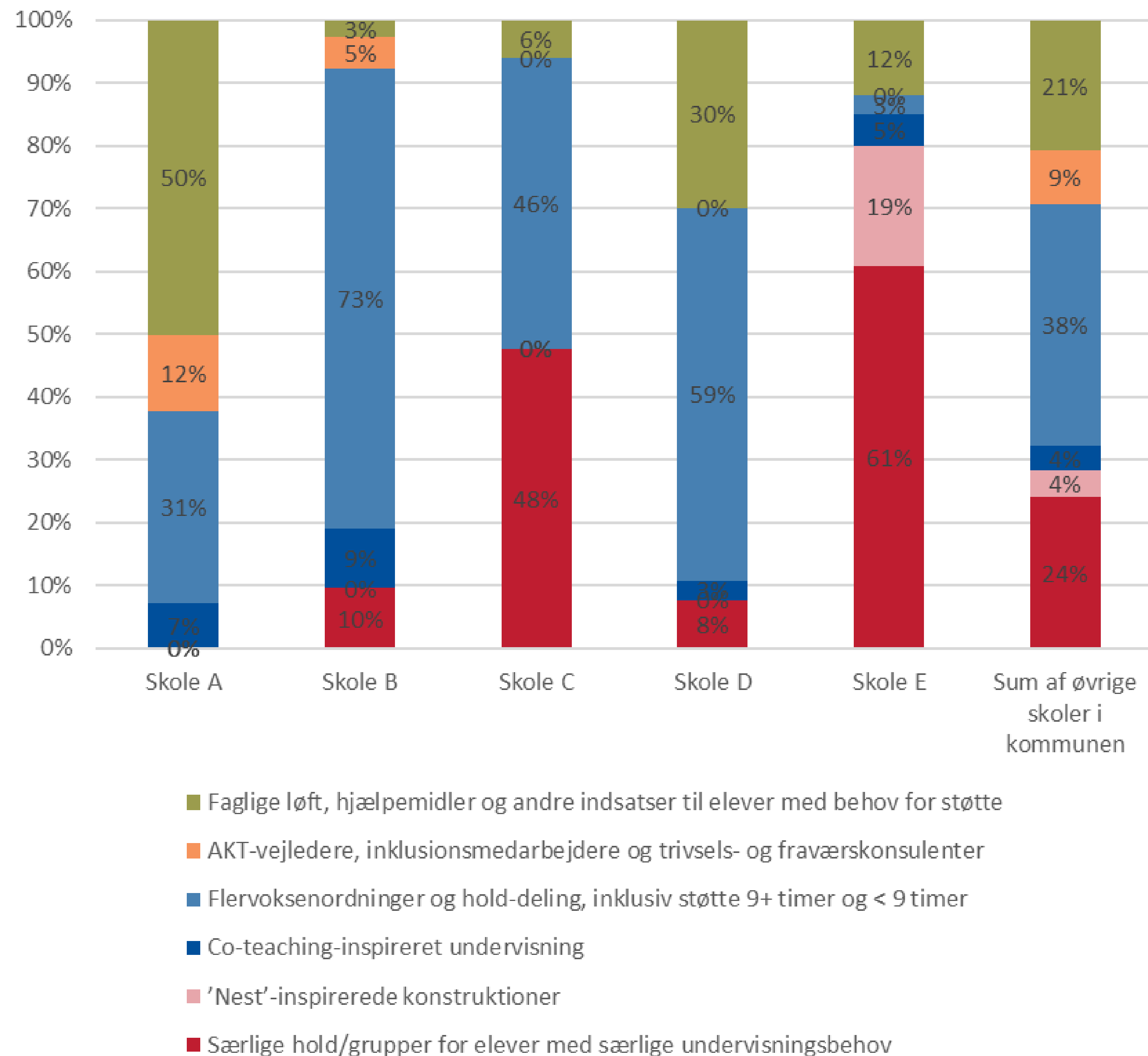
Udgiftsprofil for fire udvalgte kommuner

- Heltidsundervisning i ungdomsskolen
- Køb af specialundervisningspladser på efterskoler med særlige tilbud
- Specialklasser
- Interne skoler i dagbehandlingstilbud og på anbringelsessteder
- Kommunale specialskoler
- Regionale specialundervisningstilbud

Fordeling af udgifter til ikke-segregerede tilbud

Udgiftsprofil for udvalgte skoler i en kommune.

Opmærksomheds- punkter og udbytte

Eksempler på opmærksomhedspunkter

- Forskelle i kommunernes finansieringsmodeller
- Mangfoldighed af elever og indsatser
- Forskellig forståelse af inklusion og elever med særlige behov
- Forskel på, hvem der varetager hvilke opgaver (familieområdet, PPR, skolerne selv).

Forventet udbytte

- > En ramme for en mere præcis og dækkende opgørelse af udgifter til specialundervisning og inklusionsunderstøttende indsatser – som tegner et retningsgivende udgiftsbillede
- > Værdien ligger først og fremmest i at bruge registreringsskema og udgiftsprofiler som et dialogredskab i en lokal læringsproces
- > Som afsæt for faglige-økonomiske drøftelser af, hvorfor profilen ser ud som den gør
- > Med inddragelse af viden om lokale forhold som fx forskelle i elevsammensætning, skole- og klasse størrelser og tilgængelige ressourcer.

Økonomiske konsekvenser af investeringer i folkeskolen

/ Rune Vammen Lesner

Hvad er en kommunal budgetøkonomisk model?

- Konkret beregningsværktøj
- Kan foretage skøn over budgetøkonomiske konsekvenser af offentlige investeringer/prioriteringer
 - Regner på afledte effekter på en række områder, der ligger ud over de primære områder, som indsatsen er rettet imod
- Eksempler
 - Socialområdet: **SØM** ...tidligere skandiamodellen
 - Sundhedsområdet: **BIS**
 - Børn og ungeområdet: **REFUD**

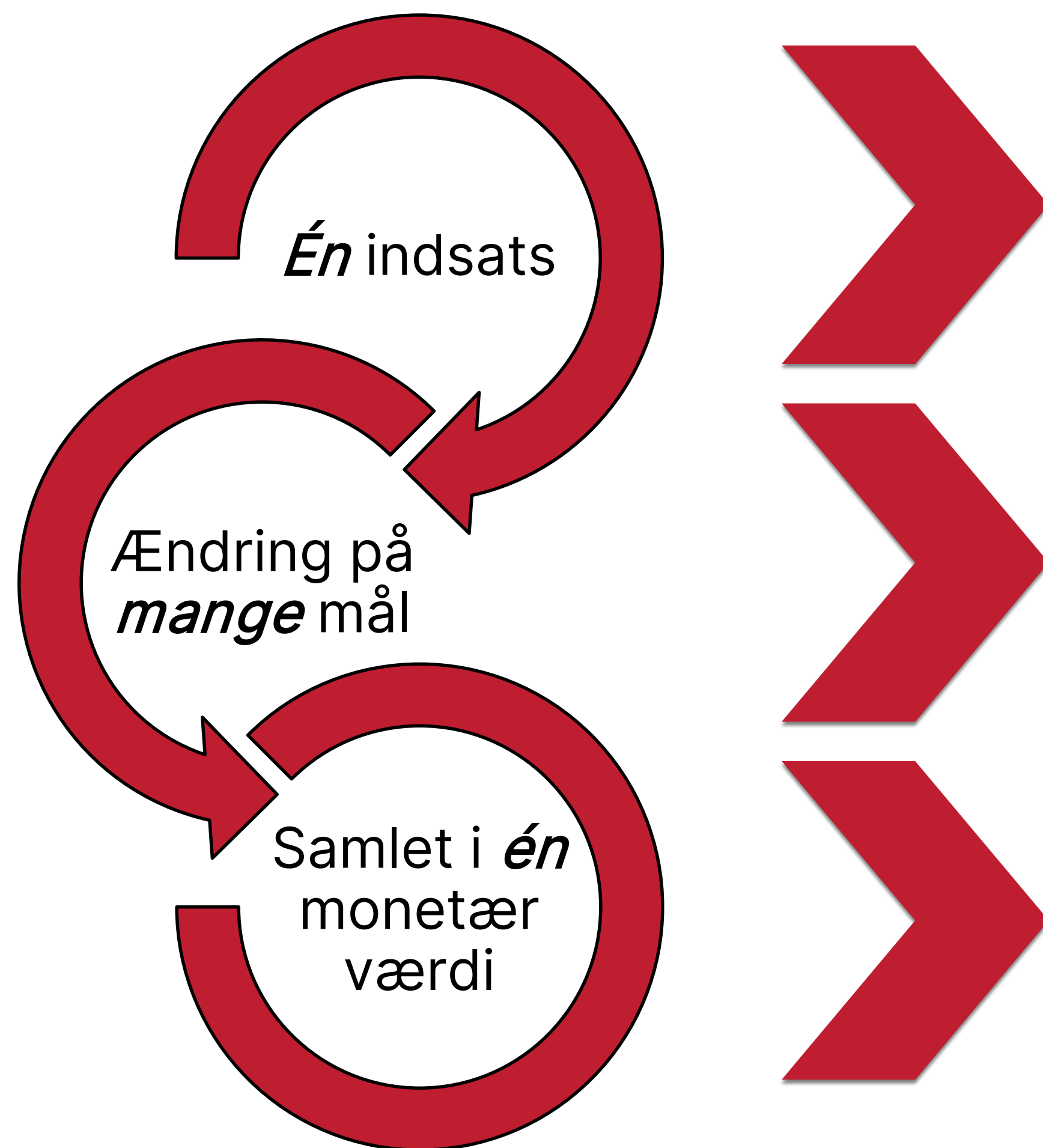

Hvad er en kommunal budgetøkonomisk model?

- Konkret beregningsværktøj
- Kan foretage skøn over budgetøkonomiske konsekvenser af offentlige investeringer/prioriteringer
 - Regner på afledte effekter på en række områder, der ligger ud over de primære områder, som indsatsen er rettet imod
- Eksempler
 - Socialområdet: **SØM** – tidligere skandiamodellen
 - Sundhedsområdet: **BIS**
 - Børn og ungeområdet: **REFUD** ← **I dag!**

Hvad gør modellen?

INDSATS

- To-voksenordninger
- Klassekvotient
- Normering i dagtilbud
- Udsat skolestart og omgængere
- Betydningen af uddannet personale i skoler og dagtilbud...

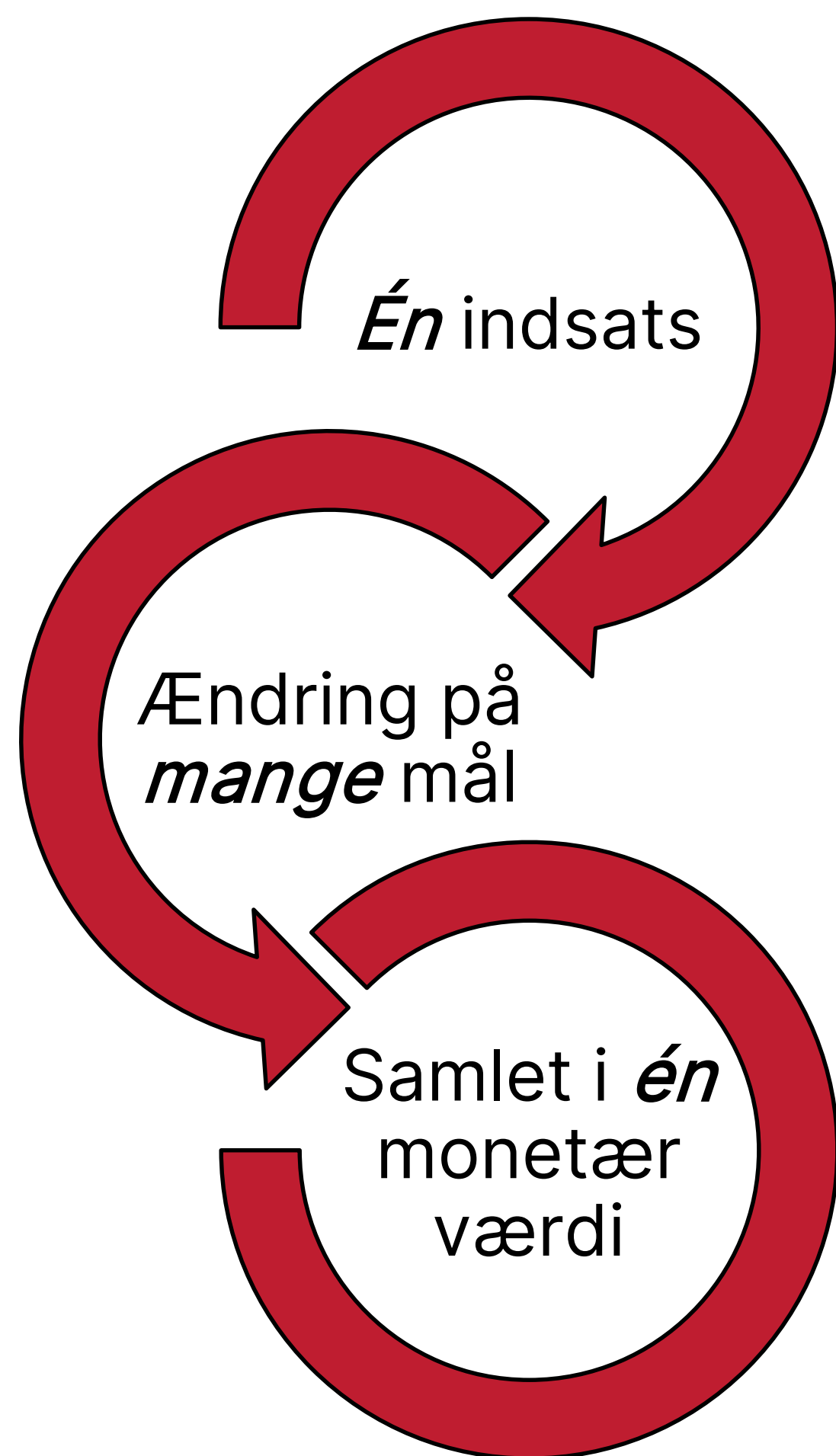
MÅL

Grundskole, specialundervisning, Ungdomsuddannelse, Sociale foranstaltninger, Sociale serviceydelser, Sundhedsydelser, Politi, retsvæsen og kriminalforsorg, Indkomstoverførsler, Beskæftigelsesindsats, Beskæftigelse, Personalets fravær - 36 default (54 mulige)

RESULTAT

Kroner tilbage i kassen i løbet af de næste 4 år

Hvad ligger der under overfladen?

EVIDENS

- Evidens fra evalueringsforskning
- Hvad er effekten af indsatsen på evalueringsmål?
- Eks. kompetencer og trivsel

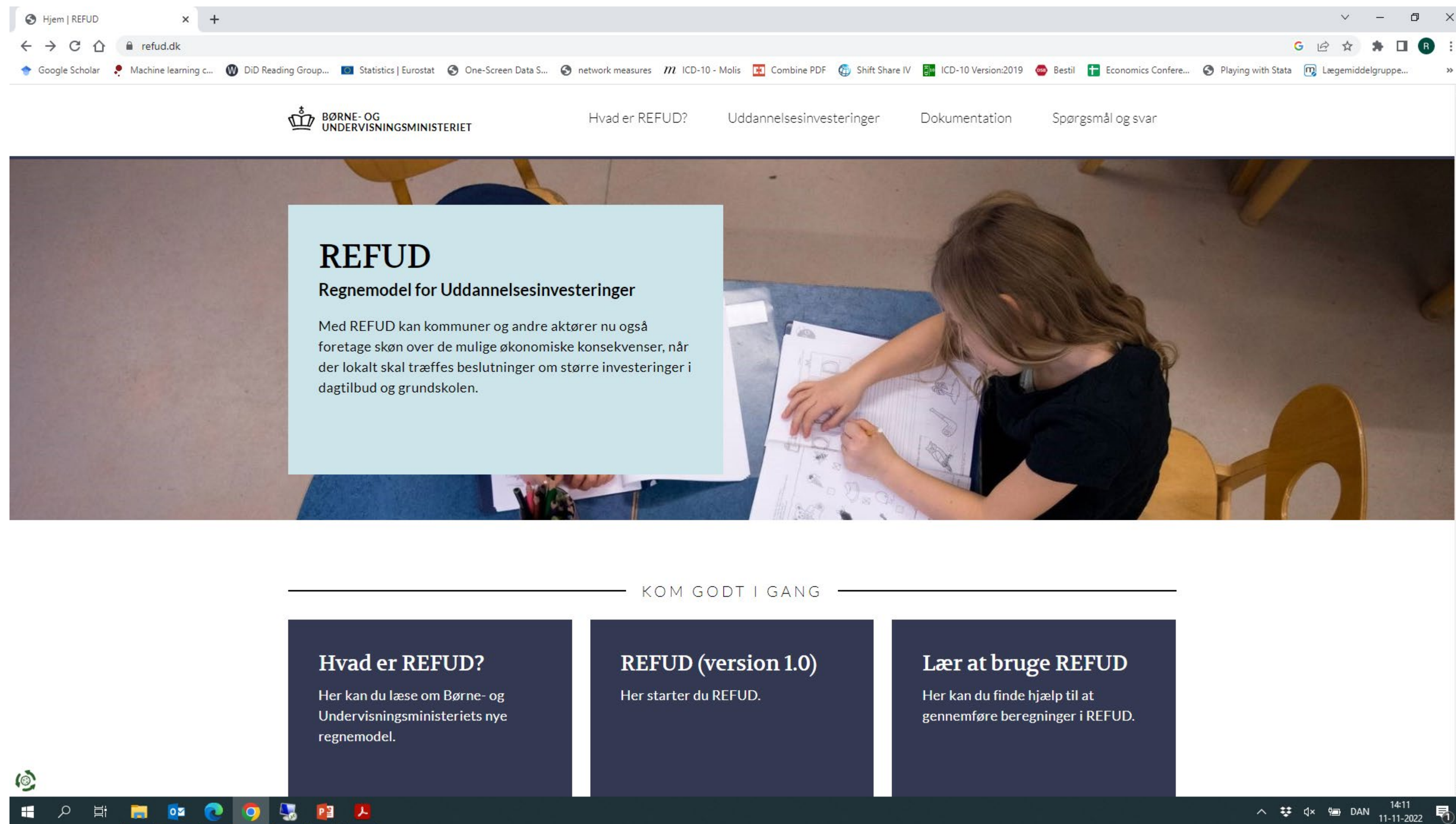
STATISTIK

- Sammenhæng mellem de evalueringsmål og budgetøkonomiske mål
- Hvad er sammenhængen mellem kompetencer og specialundervisning?

PRISER

- Omregning af alle mål til kroner og øre

Hands-on introduktion til REFUD

Hjem | REFUD

refud.dk

BØRNE- OG UNDERVISNINGSMINISTERIET

Hvad er REFUD? Uddannelsesinvesteringer Dokumentation Spørgsmål og svar

REFUD

Regnemodel for Uddannelsesinvesteringer

Med REFUD kan kommuner og andre aktører nu også foretage skøn over de mulige økonomiske konsekvenser, når der lokalt skal træffes beslutninger om større investeringer i dagtilbud og grundskolen.

KOM GODT I GANG

Hvad er REFUD?

Her kan du læse om Børne- og Undervisningsministeriets nye regnemodel.

REFUD (version 1.0)

Her starter du REFUD.

Lær at bruge REFUD

Her kan du finde hjælp til at gennemføre beregninger i REFUD.

14:11 11-11-2022

VIVE

Afrunding

VIVE

Afsluttende spørgsmål, kommentarer og drøftelser

VIVE

